

Kansainvälistyminen ja koulutus

23.09.2009

Hannele Niemi
 Professori, vararehtori
 Helsingin yliopisto

Sisältö

- Kansainvälisyyden nykytila
- Kansainvälisen opiskelijaliikkuvuus
- Opettjaliikkuvuus
- Suomalaisen yhteiskunnan haasteet
- Kansainvälisyyden ehtoja

Onko Suomi saari, jonne vaikea saapua?

Kansainvälisyyden muotoja korkea-asteella

OPISKELIJAT

- Tutkinto-opiskelu toisessa maassa
 - Vaihto-ohjelmat (3kk-1v)
 - Harjoitteluvaihto
 - Kansainväliset yhteistutkinnot (tutkinto rakentuu yhteistyössä partneriyliopistojen kanssa)
 - Kaksoistutkinnot – saa pätevyyden 2 yliopiston tutkintona
 - Englanninkieliset tai muut vieraskieliset tutkinto-ohjelmat
- Kurssiopetusta vieraalla kielellä

OPETTAJAT

- Vaihto-ohjelmat (2vk – 1kk, yli 1 kk) opettajat
- Fidipro –professuurit – huippututkija Suomeen
- Kansainvälinen rekrytointi Suomesta ja Suomeen

Yliopisto-opiskelijat Suomessa

	2006	2007	2008
Kaikki	176 555	176 304	164 068
KV-opisk	5 434	5 897	6 195

Kansainvälisyys n. 3 – 3,7%

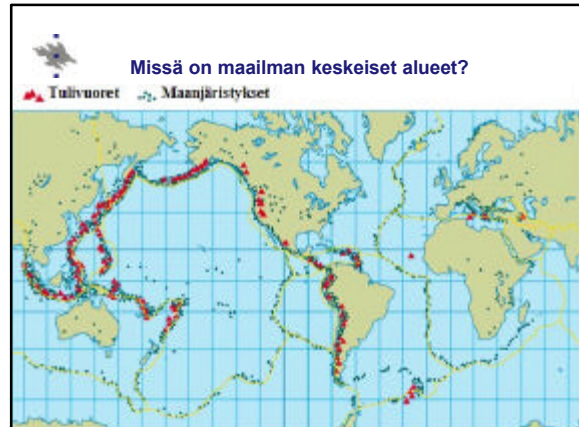
Kalenterivuonna Suomesta lähteneet tai Suomeen saapuneet vaihto-opiskelijat (yli 3 kk)

	2006	2007	2008
Lähteneet	4 498	4 343	4 519
Saapuneet	4 796	4 911	5 280

Kansainväliset opiskelijat yliopistoissa
(KOTA, OPM -09)

	Yhteensä	Eurooppa	Aasia	Afrikka	Pohjois-Amerikka	Latin-Amerikka	Oseania	Tuntomaaton
2006	5 434	2 983	1 606	393	210	170	20	52
2007	5 897	3 094	1 813	505	212	201	28	44
2008	6 195	3 098	2 043	587	211	197	26	33

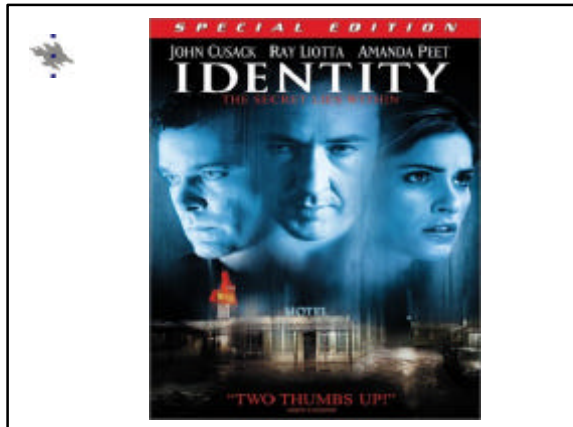
Opettaja- ja tutkijavierailut

	Lähtevät Yli 1kk	Lähtevät 2vk-1kk	Saapuvat Yli 1kk	Lähtevät 2vk-1kk
2006		621	644	1064
2007		614	609	1104
2008		647	554	999

- Ulkomaalaisten kokemuksia Suomessa**
- Puhdas luonto
 - Laadukas koulujärjestelmä
 - Hyvä tutkimuksen infrastruktuuri
 - Välittömät suhteet opettajiin
 - Ulkopuoliseksi jääminen
 - Syrjintä
 - Liian vähän kansainvälistä opetustarjontaa
 - Työllistymisen vaikeus Suomessa täällä tehdyn tutkinnon jälkeen

- Syrjintä istuu suomalaisissa**
- Lähes kaikki Suomessa korkeasti koulutetut maahanmuuttajat olivat kokeneet syrjintää etisyytensä vuoksi
 - Jo puheen aksentti riittää erilaisuuteen
 - Suomalaisuus: keskinäinen ymmärrettävyys (eleet, ilmeet ja tuntemukset)
 - Ulkomaalaisuus määrittänyt suomalaisuuden puuttumiseksi tai vastakohtaksi
 - Ulkonäöllä on väliä, mutta hollantilainenkin on jo "erilainen"
 - Uusrasismien kansainvälinen nousu

- Hybridi-identiteetti – rasitus vai rikkaus?**
- IKollektiivinen identiteetikäsitys ohjaa valtaväestön tulkintaa, pienetkin asiat saavat tuntemaan itsensä erilaiseksi, ei-toivotuksi
 - Identiteetti ei ole vain oma etninen identiteetti + suomalainen identiteetti, vaan jotain muuta – se rakentuu monista tekijöistä, myös mediasta ja virtuaalisesta kentästä
 - Identiteetistä joudutaan "neuvottelemaan" kotona, koulussa, kaveripiirissä, julkisissa tiloissa, työpaikoilla
 - Ristiriitoja ei maahanmuuttaja sukupolvien välillä, naisille myös uusia mahdollisuuksia

Kieli on tärkeä Suomessa

- Yhteistyön ja integroitumisen kanalta on välttämätöntä
 - Osata suomea tai ruotsia
- Nykyisellään kielitaito ei riitä
 - Yhteiskunta ei ole tarjota työperäisille maahanmuuttajille kielikoulutusta
 - Pakolaisille TE –keskukset tarjoavat tasolle 3 (1-6), ruuanjakelijalta vaaditaan taso 4, korkeakouluopiskelijoilta 5 tai 6
 - Annettu kielenopetus vaihtelevaa laadultaan
 - Resursseja ei voi käyttää ylempille tasoille valmentamiseen

Kansainvälistyminen koskee kaikkia koulutuksen eri vaiheita

- Peruskoulu: arvoperusta ja kielten oppiminen
- 2. aste: oman paikan etsimistä ja valintojen tekemistä
- Korkea-aste: asiantuntijaksi kasvu ja kansainvälisen ympäristön kokemukset,

Monikulttuurisuus tuo koulujärjestelmän isoja haasteita

- Pääkaupunkiseudun väestön ennustetaan kasvavan lähes 130 000 hengellä vuoteen 2025 mennessä. Tästä kasvusta äidinkieleltään muun kuin suomen tai ruotsinkielisten osuus on 75 prosenttia.
- 2025 pääkaupunkiseudulla viidesosalla koululaisista etninen tausta
- Koulua tulisi kehittää monikulttuurisena yhteisönä

Suomalainen koulu kohtaa uuden tilanteen

- Opettajilla liian vähän monikulttuurista tietoa ja osaamista
 - Opettajia eri etnisistä ryhmistä, opettajiston pitäisi heijastaa oppilaiden kulttuurista jakaumaa
 - Kaikille opettajille lisää tietoa monikulttuurisuudesta
 - Maahanmuuttajataustaisille opettajille suomen/ ruotsinkielien ja suomalaisen kulttuurin opetusta
 - Englanninkielisiä pedagogisia opintoja
- **Ongelma: Maanmuuttajataustaisilla nuorilla ei ole oman suvun/taustan perinteitä haluta opettajaksi ja hakeutua opettajankoulutukseen**

Pisa 2006

- Maahanmuuttajalapsen saavat Suomessa niin hyvää perusopetusta, että myös heidän Pisa-osaamisensa on korkeammalla tasolla kuin OECD-maiden maahanmuuttajilla. Tämä koskee sekä ensimmäisen että toisen polven maahanmuuttajia.
- Suomessa asuvat maahanmuuttajat saavat jopa 50 PISA-pistettä enemmän kuin OECD-maiden maahanmuuttajat keskimäärin.

Tulisiko Suomesta koulutuksen vientimaa?

- Vain parasta kannattaa viedä (tutkinnot tai niiden osat)
- Vain parasta kannattaa tarjota
- Suomalainen koulutusjärjestelmä on korkea-tasoinen, mutta kukaan ei osta koko järjestelmää
- Tuotteina voi olla mielekkäitä kokonaisuuksia, mm.
 - Erityisöllöt - erityisosaaminen
 - Koulutuksen johtaminen
 - Arviointimenetelmät
 - Jotain jota osataan vain Suomessa

Kansainvälistymisen ehtoja

Avoin yhteiskunta Koulutuksen vetovoima – PISA-land
Kansainväliset opettajat Liikkuvuus opintojen eri vaiheissa
Kulttuurinen ympäristö

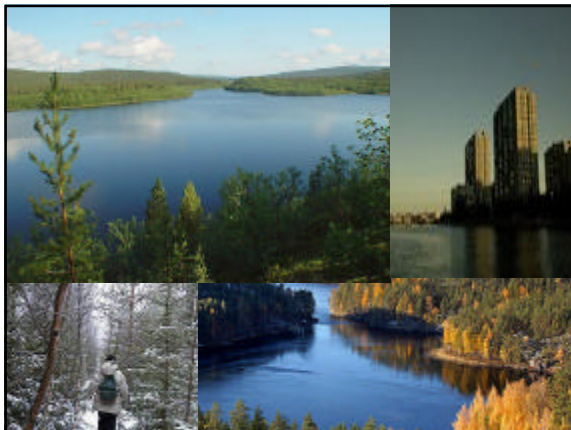

Kansainvälistymiseen tarvitaan osaavia ihmisiä

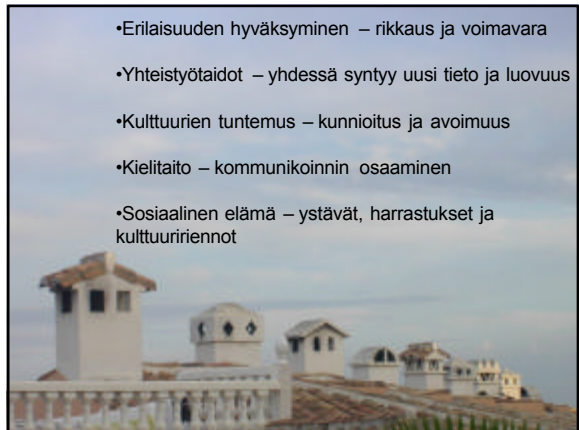
- Pitkäjänteistä työtä kansainvälisen yhteistyökulttuurin luomiseksi
- Innostuneita ihmisiä
- Valmiita uusiin kokemuksiin
- Luovuutta
- Rohkeutta

Onko Suomi houkutteleva saari, jonne on ilo saapua?

- Erilaisuuden hyväksyminen – rikkaus ja voimavara
- Yhteistyötaidot – yhdessä syntyvä uusi tieto ja luovuus
- Kulttuurien tuntemus – kunnioitus ja avoimuus
- Kielitaito – kommunikoinnin osaaminen
- Sosiaalinen elämä – ystävät, harrastukset ja kulttuuririennot

Kansainvälistyminen ja koulutus

"Enjoy your meal"

Kansainvälistyminen ja koulutus

"Thank you!"